Ч. 129 (14.027). Львів, неділя 19. травня 1935. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504·060, 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Жалібне Богослуження з приводу смерти марш. Йосифа Пілсудського в соборі св. Юра у Львові.

В суботу, 18. травня ц. р., відбулось в архикатедральному соборі св. Юра у Львові жалібне Богослуження з приводу смерти й похоронів марш. Йосифа Пілсудського в 10-тій год. передполуднем. Богослуження відправив Преосв. о. єпск. Н. Будка в асисті крилошан оо. Томовича і Люби. На Богослуженні репрезентували українське зорганізоване громадянство такі представники: ред. Вас. Мудрий і Вол. Целевич від УНДО-ви; посли Ост. Луцький, Люб. Макарушка, Ст. Біляк, І. Лисий від УПР; сен. Ю. Павликовський, д-р І. Брик, дир. В. Сінґалевич, д-р Роман Дашкевич, Вол. Кузьмович від культурно-освітніх, наукових, господарських, кооперативно-економічних, фінансових, руханкових і харитативних централь. Всі ці представники заняли місця в стелях, а на репрезентаційних місцях біля сталь були представники державної адміністрації, судівництва, прокуратури, армії та інших державних установ

Українська Парляментарна Репрезентація на похоронах марш. Йосифа Пілсудського.

Українську Парляментарну Репрезентацію (УНДО) репрезентували на похоронах марш. Йосифа Пілсудського у Варшаві і Кракові голова УПР пос. д-р Дм. Левицький, заст. голови УПР, пос. д-р Волод. Загайкевич і секретар УПР пос. Дм. Великанович.

Найглибше дно в Совітах.

НЮ ЙОРК, 28-го квітня. В черговій, четвертій статті Гері Лянґа в „Ню Йорк Джернал" з четверга 18-го квітня описана траґедія жидів на Україні. Вона не менша від української траґедії. Коли зближався жидівський новий рік, большевики арештували в Києві рабіна, щоб від жидівських родин видусити окуп у долярах. Доляри дістають жиди від своїх рідних з Америки. Жидівка, що їй померла дитина, занесла в суботу свою дитину на цвинтар і переплакала ніч до сходу сонця, щоб могла викопати сама гріб дитині.

У пятій статті із 20-го квітня пише Лянґ про револьту селян на Україні. Лянґ поїхав з Києва на села і побачив, як горять копи на полях. Треба було військо притягнути до гашення вогню, бо селяни відмовились. Палили збіжа на те, щоб пімститися на уряді за голод. Не діставали навіть хліба за свою роботу, воліли згинути. Про це писав з Києва Лянґ до „Форвертс-у", але не згадував, що справді горіло збіжа. Писав тоді, що це збіжа парувало і виглядало, начеб горіло тому, що не було зібране вчас. Коли прийшла сльота, воно замокло, а як заглянуло сонце, почало парувати. Про це ми згадували в „Ділі", у статті, перекладеній із „Форвертс-у". Тепер Лянґ пише цілу правду.

В черговій статті з 22. V. пише Лянґ про положення в Мінську і в цілій Білорусі. Каже, що *Білорусь — це саме дно совітської Росії, Київ — це пивниця, один ступінь нижча від Москви. Мінськ один ступінь нижчий від Києва.* Коли приїхав туди, побачив поїзд з вантажними возами. Думав, що то перевозять худобу. А то були селяни, що відмовилися працювати на полі без хліба. Їх запакували у вантажні вози і везли на північ. Лиш малі крати вгорі возів давали троха воздуху. Червоноармійці увихались із крісами. Це були признаки отвертої револьти. Цілий Мінськ був схвильований. Москва недовіряла своїм білоруським урядовцям і прислала туди своїх вояків. Лянґ був свідком, як приїхало отверте вантажне авто, а в ньому ціла громада людей. Їх окружили червоноармійці, та всетаки вони піднесли свої голови і викрикували проти голоду. Навіть готель, де заночував Лянґ, був під знаком бунту. Його замкнули, бо вивезли всю прислугу.

Кореспондент поїхав потім на село. Там побачив цілі поля бараболь у землі. Вони належали до колхозу. Селяни не хотіли їх копати, бо їм не дали їсти. Барабоїя зігнила. Притягнено військо, яке вигнало міське населення до копання бараболь. З розмови з деякими людьми завважав загальну ненависть до влади, а крім цього одної громади до одної. Панує загальна ненависть усіх проти всіх. Це є соціялізм у Совітах.

Муніципальні вибори у Франції.

ОФІНОР повідомляє з Парижа, що вибори до міських самоврядувань у Франції, всупереч усім передбачуванням, дали знову перемогу лівим елементам. Правда, поворот на ліво є незначний, але він доказує, що надії правих організацій прийти до влади леґальним шляхом є зовсім безпідставні. Не вважаючи на всі невдачі та заворушення останніх років, французький виборець показав, що він все ще вірний ідеям демократизму, які в деяких державах вже цілковито скрахували. Франція завдячує перемогу лівих головним чином допомозі Москви, блькові соціялістів з комуністами. Преса підкреслює, що — як і треба було чекати — ці останні обдурили своїх спільників. В той час, як соціялісти втратили декілька місць, комуністи сильно збільшили свої лави і навіть у Парижі, де досі був лиш один комуністичний делеґат, вони матимуть вісім місць на 5 соціялістів. Цікаво відмітити, що відомий нам зі своїх ворожих проти України виступів Еріо, який є від 15 років мером Ліону, пройшов з великими труднощами і мало не перелав, у той час, як у Парижі зайняв перше місце і з надією бути мером відомий посол Суле, старий приятель українців та член „Товариства Українознавства". Загальна опінія французьких політиків, що Франція ще не вибрала собі певного шляху і що ворогуючі сили лиш підготовляються до боротьби.

Монархісти підготовляли переворот в Австрії.

„Нає Цірхер Цайтунґ" оголосила сенсаційні вісти про пляни австрійських монархістів. Щоденник пише, що монархісти хотіли поставити уряд Шушніґа перед доконаний факт. Одної днини Отто Габсбурґ мав прилетіти до Австрії, де на нього мали ждати старшини колишньої цісарської армії. Вони мали відвезти Оттона Габсбурґа до Відня, де вже мав постійно замешкати. Покищо невідомо — пише згаданий щоденник — як до тієї авантюри поставилась рідня архикнязя Оттона та його окруження у замку Стенокерзелі. В урядових колах у Відні були тієї думки, що архикнязь Отто має добрих дорадників і ніколи не рішиться на подібну авантюру, що моглаб довести в Австрії до чергового виступу націонал-соціялістів. Кружляють поголоски, що зі старшинами мав ждати на архикнязя Оттона теж один з провідників націонал-соціялістів у Австрії Бреховський, який працював у центральнім комітеті австрійських монархістів, але проти Оттона.

Що далі?!...

(Від власного кореспондента).

Варшава, 17. травня 1935.

Вийняли маршалові Пілсудському серце й мізок, забальсамували його тіло, зодягли у парадний мундур і поклали у провізоричній каплиці у тій бельведерській палаті, звідки правив державою, яку створив. Там тримали при ньому варту генерали, які стали були вояками на його поклик та від нього дістали найвищий свій військовий ступінь. Потім поклали його домовину на гармату й серед понурого гуркоту барабанів, у світлі смолоскипів, з якими сварилися блиски фільмових рефлекторів, перевезли до Свято-Іванської катедри. Там спочивав впродовж 36 годин на високому катафальку, посередині храму, що його прибрали професори мистецтва, — і стільки людей хотіло бачити його обезкровлене обличчя, білу голову і повислі — такі колись грізні — довгі білі брови, — що у вузькій вулиці раз-ураз протискались санітарі з ношами й виносили з юрби омлілих людей і зімлілих жінок; треба було зорганізувати навіть окрему станицю для дітей, що їх загубили їхні мами й опікунки! Потім повезли його головними вулицями міста ген аж на Мокотівське поле, у такому почоті, з такими почестями, з такою маніфестаційною парадою, якої Варшава мабуть від віків не бачила. Несли перед домовиною чудові вінки від урядів і армій всієї Европи, а за домовиною видно було не лише найвищих достойників-земляків покійного, але й старечу, бадьору ще поставу марш. Петена, смагляве (схоже на вірменина) обличчя Лаваля, високого й сильного пруського премієра Ґерінґа, білі струсині пера на чаку японського міністра, трохи театральну ношу румунів і безліч репрезентаційних фраків та циліндрів. Вкінці поклали домовину на високу трибуну і ціла армія передефілювала в останнє перед полководцем, що прийняв за життя ще одну дефіляду. Сурмачі піднесли сурми до уст, але не видали із них згуку, командуючий дефілядою генерал прискакав на коні до домовини і склав перед нею останній рапорт. Поклали домовину на відкриту площадку, при якій всю дорогу виконуватиме почесну сторожу 8 старшин, і повезли до Кракова, а попереду короткої валки (паротяг, один вагон для старшин і площадка з домовиною) дорогу промощував броневик із чорним прапором. А заки ці рядки дійдуть до рук читачів — спочине тіло Йосифа Пілсудського на вічний спочинок у тій самій крипті вавельського підземелля, в якій спочиває Михайло Вишневецький і Ян III. Собіський.

Зупинений на тиждень нормальний хід державного життя починає продовжуватись і ге-

пер уже з цілою силою найбільш актуальної справи дня накидається питання: „Що далі?!" Це питання завдає собі стільки людей у Польщі (і чимало одиниць поза нею, думаючи про польські справи), і стільки людей бавиться у ворожбитів, що спробуємео і ми, без жесту всезнайків і пози пророків, сказати кілька уваг, опертих на — льоґіці фактів.

Таким основним фактом є передусім те, що хоча смерть Й. Пілсудського прийшла скорше, ніж її сподівалися, то проте той гурт людей, який втримав у своїх руках владу, здобуту в травневому перевороті, приготовлявся на ту сумну можливість віддавна. Шойно нині стає ясно, чому ревізія конституції, яка спершу (2. VIII. 1926) обмежилась до кількох точок і потім довгі роки перебувала у стадії плинких проєктів, була в мин. році ухвалена з таким поспіхом, — чому після кількамісячної стадії вичікування на останнє слово Бельведеру знову з таким поспіхом переведено сенатські поправки і чому врешті рішено перевести так швидко нові вибори — на підставі радикально зміненої виборчої ординації. Ясною теж нині стає остання зміна кабінету. Відомо нині теж, що найвищі військові призначення, які появилися зараз в кілька годин після смерти марш. Пілсудського на опорожнені ним посади, були вже заздалегідь передбачені і приготовані. І не на те приготовлялися люди, що мають у своїх руках цілу армію і весь державно-адміністраційний апарат з своїм парляментом і своєю конституцією включно, щоб із того факту не вивести найдалі йдучого льоґічного висновку.

Тому всі трамваєво-каварняні розмови (притишеним голосом) на тему „високого призначення" ґен. Сікорського, „концентрації сил", нового „приємного для демократичної лівиці" президента чи то про політичне воскресення найприємнішого для правиці Падеревського („найкращий премієр серед музиків"), всі ті вигадки це тільки незручний вислів утаєних бажань.

Безперечно, правда, що „ситуація змінилася". Але так само правда, що в багато дечому найбільш суттєвому вона залишилась та сама. Коли напр. без сумніву володіючий табор утратив в особі Й. Пілсудського найбільший моральний і психольоґічний атут, то проте не зискала на ньому нічого **позитивного** польська опозиція. Сила санації була і надалі є у повній слабості, нездарности і нікчемности опозиції. Польська опозиція слаба не тому, що організаційно розбила її державна адміністрація, лише тому, що вона — та опозиція — морально розложена внутрі, має цілком анахронічні гасла, нежиттєздатні мертві перестарілі програми та не має — провідників. Просимо перечислити всі прізвища лідерів соціялістичної, селянської („людової") та ендецької опозиції, — які бездушні паперові типи, помазані щонайвище професорською вченістю! Девять літ вистарчило, щоб увесь той ріжношерстий табор, який мав у своїх руках усю фактичну владу у перших 8-ми роках істнування відродженої польської держави, щез зовсім, як поважний претендент до влади. Колись здобувся цей табор лише на пакости Пілсудському, зумів вигризти його на якийсь час до Сулеєювка і зумів блискуче та з повним успіхом вести і перевести націоналістичну нагінку проти третини чужонаціонального населення держави. З усіх своїх колишніх вартостей залишилися нині в руках ендецької опозиції (опозиційно-соціялістичний польський пролетаріят як орґанізована сила взагалі не рахується) лише два поважніші елементи: студентська молодь і частина клиру. Чи реальна сила тих двох елементів плюс опозиційні настрої анархістичної ендецької інтеліґенції (міщанства) і публіцистичні нарікання ППС, чи реальна сила тих чинників така велика, щоб табор, який має владу, пішов їй хочби на один крок назустріч?!

Очевидно, що процеси соціольоґічних рухів такі глибокі і загадкові, що годі передбачити сьогодні, як виглядатимуть польські суспільно-політичні течії і відносини за якийсь довший час, за роки. Коли мова про політичну **дійсність**, говорити про них ще передчасно. Політична дійсність в Польщі має перед собою ще довгий період володіння нинішніх правителів. І тому можна ризикувати твердження, що у відповідь на ніякове „що буде?" можна сміливо відповісти: „нічого". Про деякі льоґічно-необхідні реформи згадували ми вчора: пересунення центрів авторитету, розмежування найвищих компетенцій. Але напр. хоч дрібний, та дуже знаменний факт, що члени конституційної комісії сойму і сенату з Клюбу ББ перервали лише на кілька годин свої наради та в цьому тижні далі перемелювали проєкт виборчої ординації (він залишиться мабуть у первісному запропонованому вигляді, всупереч опозиції консерватистів та санац. „радикалів"), вказує пророчисто, що уряд хоче точно втримати устійнений порядок справ і нічого в ньому не зміняти. Отже: нові вибори і вибір президента на підставі нової конституції та найбільш дбайливе зберігання безперервности режиму в усіх подробицях.

Чи до тих подробиць належить і ділянка національної політики? І чи для справи ревізії дотеперішньої національної політики уряду зі смертю маршала Пілсудського витворились гірші чи кращі умовини — це питання, що викликують окремі думки і рефлексії.

І. Кедрин.

Перед димісією прем. Мекдональда і мін. Саймона.

ПАРИЖ, ПАТ. Авас повідомляє з Льондону: В колах парляменту кружляють поголоски, що прем. Мекдональд уступить.

ЛЬОНДОН, 18. 5. ПАТ. Англійська преса подає здогади на тему змін у кабінеті, що мають незабаром прийти. Преса пише, що прем. Мекдональд і віцепреміер Болдуін обміняються становищами. Напевно уступить Саймон зі становища міністра закордонних справ і обійме теку міністра внутрішніх справ. На становище міністра закордонних справ висувають тепер мін. Ідена. Крім того уступлять міністри: внутрішніх справ, лєтунства, війни і здоровля. Міністром війни буде мабуть теперішній міністр домінії Томас. Одночасно преса пише, що наради в справі реконструкції кабінету ще не закінчені. Ціла справа буде закінчена щойно за місяць.

о. Г. КОСТЕЛЬНИК.

Чи письменник мусить мати світогляд?

(Докінчення.)

II.

М. Рудницький дуже добре знає, що його дефініція „світогляду" не є повна. Тому він і висказує її тільки умовно: „**Коли** світоглядом називаємо..." Але на інших місцях, як це звичайно буває в полеміці, він бере цю свою дефініцію в категоричному значінні й виводить з неї категоричні висновки, наскільки вони корисні для його становища. І так він каже: „Мати світогляд і шукати його це два ріжні психольоґічні стани"; „світогляд протиставимо враженням, настроям, навіть цілій уяві"; „письменник орудує образами, а не поняттями" і т. ін. Таким способом йому виходить, що „письменник не мусить мати світогляду". Розшифроване на просту мову це значить, що **письменник у своєму творенні не мусить вязатися ніякими ідеольоґічними ані етичними принципами.**

Також з цієї точки питання „Чи письменник мусить мати світогляд" неясно (законспіровано) поставлене. „Мусить" має два головні значіння: або „мусить" під **етичним** поглядом **(повинен)**, або під деяким іншим поглядом.

Для яснішого зрозуміння також тут сформулуємо поставлене питання простими словами: „Чи письменник **мусить** вязатися ідеольоґічними й етичними принципами?" Ясна річ, що не мусить, бо має свобідну волю, і може писати, що хоче і як хоче. Але чи **не повинен?** „Гік Родус, гік сальта!"

Мих. Р-кий занадто мудрий, щоб такою щирою аналізою підкопувати своє власне становище. Тому він і тут говорить наче не від себе, наче б тільки стверджував факт: „Письменник шукає цікавих проявів життя і зупиняється перед ними здивований, відтворює власні сумніви, проблиски, незрозумілі для нього нахили, спонуки, пориви, шукання... Як чутливий мистець він стримується від загальних висновків".

Значить: повна свобода, без усяких обмежень.

Ба, алеж усе те тільки гіпотетичне, залежне від того **„коли"**, що стоїть в основній дефініції Мих. Р-кого!

А річ у дійсності так стоїть, що ця дефініція **одностороння:** вона обіймає (виражає) тільки скрайню, ідеальну форму світогляду, а до інших світоглядних форм вона ставиться ексклюзивно, начеб вони не підпадали під поняття „світогляд". Це така сама похибка, як колиб хтось твердив, що тільки біла барва є барвою, бо в ній фізикально змішані всі барви веселки.

Про зрілу людину кажемо „чоловік", а про дитину: це ще не „чоловік", це щойно дитина. Та так говоримо тільки для нашої вигоди, бо в іншому випадку, коли матимемо перед очима антитезу між дитиною й напр. малпою, будемо змушені також про дитину сказати „чоловік" (людина). Чи людина вповні розвинена, чи ще ні, все таки вона є „чоловік", бо має людську природу, а людська природа сама собою прямує до того, щоб стати розвиненою людською природою.

Так само мається річ із „світоглядом": чи світогляд розвинений, викінчений, гармонійно виведений до всіх глибин і висот, що для людського ума в даному часі доступні, чи він нерозвинений, початковий або розбитий чи розперезаний — це все „світогляд".

Коли диспута йде про свободу в людському діянні, то входить у гру саме оце **найширше** поняття „світогляду", як це зараз побачимо. А Мих. Р-кий вибрав саме **найвужче** поняття, щоб легше йому було ломити й скривати вартості, що захитують його становище.

Таким способом нам вийшло, що не тільки кожний інтеліґент і кожний письменник, **але взагалі кожна людина, наскільки має вже розвинений і здоровий розум, має світогляд і не може його не мати.**

Світогляд іде в парі з розумом: де розум, там світогляд. Тільки звірята **не** мають світогляду, бо не мають розуму. Невільниче схоплювання світу, що його доконують змисли, так само не є світоглядом, як фотоґрафічне схоплення світу не є світоглядом. Світогляд зачинається там, де виступає **свобідне й инвенційне** формування образу життя-буття, себто **відгадування** його дійсности, його вартостей, його минувшини й майбутности, його цілости. Такий спосіб пізнання світу питомий тільки розумові. Змисли пізнають світ **невільничо,** розум **свобідно.** Отже кожна людина — тому, що має розум — має якийсь погляд на світ, до якого дійшла своїм розумом, має якісь принципи, норми й директиви для діяння — а це значить, що кожна людина має світогляд у найширшому значінні слова. Очевидна річ, що світогляд фільософів-скептиків це також світогляд. І всякий суперечний у собі чи розперезаний погляд на світ це також світогляд. Питання Мих. Р-кого „Чи письменник мусить мати світогляд", розшифроване на найпростішу мову виглядає ось як: **„Чи письменник мусить мати розум?"**. Дивне й смішне питання. Одначе також тут можна би, хоч уже не так легко, законспіруватися і доказувати, що нібито письменник (белетрист) не потребує мати розуму. Для такого „стріляння" треба би собі створити „базу", беручи слово „розум" у якомусь специяльному значінні, як напр. метафізичний розум, математичний розум, взагалі якогось типу абстракційний розум.

Мих. Рудницький дійсно й заступає це становище, коли каже, що „письменник орудує образами, **а не поняттями**"; що „навіть дуже великі письменники висловлювали по черзі, чи покруч, ідеї зовсім суперечні, неясні, замрячені, коли й не дивоглядні" і т. ін.

Роля сойму та сенату в новій польській конституції.

II

ІДЕОЛЬОГІЧНІ ОСНОВИ СТАРОЇ ВИБОРЧОЇ ОРДИНАЦІЇ.

Стара польська конституція з 17. 3. 1921 р. постановляє, що виборча ординація до сойму й сенату має опиратися на загальному, тайному, безпосередньому, рівному і пропорціональному голосуванні. Згідно з тією постановою зладжено виборчі ординації до сойму і сенату. Можна загально сказати, що старі виборчі ординації до сойму й сенату належать до найбільше демократичних. Великі виборчі округи, засада пропорціональности й обчислення голосів на основі системи де Гонта запевнювали навіть малим політичним партіям парляментарне заступництво. В деяких виборчих округах навіть 1/5 і 1/6 частина виборців могла вибрати собі посла або сенатора. Вибори до сойму й сенату відбувалися на тих самих ідеольогічних засадах. Ліберальність і демократичність старої виборчої ординації нарушено супроти українців в двох напрямах, а саме нарушено засаду пропорціональности і рівности. Засаду пропорціональности нарушено на Холмщині й Лемківщині при помочі виборчої геометрії в цей спосіб, що українців поприлучувано до польських виборчих округ так, щоби вони не могли вибрати свого представника. Засаду рівности знехтовано в цей спосіб, що в польських виборчих округах один польський мандат припадає на 70.000 населення, а в українських аж на около 100.000 населення. В цей спосіб зменшено значно чисельність українського парляментарного заступництва. Це доказує, що коли йде про непольське населення, то польська демократія не вагається нехтувати демократичними засадами рівности й пропорціональности.

Наслідки демократичної і ліберальної виборчої ординації виявилися для Польщі доволі прикрими. До сойму й сенату вийшло кільканацять політичних партій, а це унеможливило витворення політичної парляментарної більшости. Влада переходила з рук до рук, залежно від хвилевих компромісів між партіями. Такі відносини унеможливлювали пляновість у діланні влади й обнижували її авторитет на зовнішньому й внутрішньому терені. Так то демократична конституція і виборча ординація до сойму та сенату довели до постійної крізи, а подекуди навіть до паралїжу у функціях виконавчої влади. Польща мала демократичну конституцію справедливу принаймениє у відношенні до поляків, виборчу ординацію, а кепські, бо слабосилі і змінчиві уряди

ТРАВНЕВИЙ ПЕРЕВОРОТ І ЙОГО ПОЛІТИЧНІ НАСЛІДКИ.

Травневий переворот маршала Й. Пілсудського в 1926 р. мав на меті поза зміною особового складу уряду дати Польщі сильну й авторитетну державну владу. Маршал Пілсудський не накинув Польщі нової конституції і нової виборчої ординації, лише правив Польщею на основі старої конституції. Він дав Польщі сильні уряди, обсадив людьми свого табору всі ділянки державної адміністрації і змагав до того, щоби парляментарним шляхом дати Польщі новий державний лад. Це йому вдалося щойно в 1935 р. Нову конституцію ухвалено щойно 23. березня 1935 р. Нова виборча ординація буде ухвалена в найближчому часі. Щоби здобути більшість у соймі й сенаті урядова партія двічі йшла до виборів, а влада всіми засобами допомагала урядовій партії. Велика ціль, а саме реформа державного ладу веліла владі не оглядатися на засоби, якими влада змагала до здобуття більшости в законодатних установах. Українці відчули глибоко ці засоби при виборах у 1928 і 1930 р

ВІДВОРОТ ВІД ДЕМОКРАТИЧНОГО ВИБОРЧОГО ПРАВА.

Щоби зрозуміти добре ідеольогічні основи польського законопроекту про виборчу ординацію до сойму й сенату, представлю коротко ті течії, актуальні у світі, які доводять до обмеження, а то й скасування деяких засад демократичного виборчого права.

В першу чергу в багатьох державах появляються в ріжній формі й у ріжному обемі змагання ліквідувати демократичні засади виборчого права (загальність, рівність, безпосередність і пропорціональність). Початок зробили большевики. Перші Совіти обмежили активне й пасивне виборче право. Большевицька конституція надає лише т. зв. працюючим політичні права. Большевицька влада рішає про те, хто підпадає під поняття працюючого, чи як каже конституція, того, що удержує себе з продуктивної і реально корисної праці. В Совітах круг осіб, позбавлених політичних прав і таких, що підходять під поняття „буржуазії", є в практиці дуже широкий. Передумовою совітського виборчого права є посідання двох цензів, а саме цензу праці й політичного цензу. Дальше виборці по містах є упривілеєні і тому виборче право не є рівне. Вкінці вибори в Совітах до вищих органів понад міськими й сільськими совітами є посередні. У фашистівській Італії наступило „де факто" а не „де юре" обмеження демократичного виборчого права з тою хвилиною, коли фашистівський уряд увів постанову, що кандидатів устійнює велика фашистівська Рада, а виборці в загальному голосуванні голосують „так", або „ні". Загальне голосування є при такому поставленні справи лише тактично-політичним засобом для зовнішнього ефекту.

В гітлерівській Німеччині позбавлено виборчого права т. зв. марксистів (комуністів і соціялістів), а в Австрії позбавлено гітлерівців і соціялістів пасивного виборчого права. В інших краях переводилося менше радикальні реформи демократичного виборчого права.

Виринає цікаве питання, чим вичислені держави намагаються заступити демократичне виборче право. Найлекше прийшлося це зробити большевикам. Там, згідно з большевицькою доктриною про диктатуру пролетаріяту, заступлено демократичне виборче право організацією одної кляси, себто пролетаріяту.

Мусоліні побудував новий державний лад на організації фашистівської партії і на професійних організаціях. Нова австрійська конституція з 1. травня 1934. вводить становий устрій у державі.

ЩО ПОСТАНОВЛЯЄ ПОЛЬСЬКА КОНСТИТУЦІЯ ПРО ВИБОРЧЕ ПРАВО?

Нова польська конституція постановляє: „Сойм складається з послів, вибраних у загальному, тайному, рівному й безпосередньому голосуванні" (стаття 31 уст. 1). Це значить, що конституція задержує 4 засади демократичного виборчого права до сойму, а саме загальність, тайність, рівність і безпосередність, а касує пяту засаду — пропорціональність.

Про сенат каже нова конституція так: „Сенат складається зі сенаторів, покликаних в 1/3 президентом Річипосполитої, а в 2/3 вибраних" (стаття 47 уст. 1).

„Виборча ординація до сенату означить кількість сенаторів, спосіб їх покликування та означить категорії осіб, яким прислуговуватиме активне й пасивне виборче право до сенату.

Володимир Целевич.

Це правда, що белетристичний талант це передовсім талант фантазії та чуття. Алеж без розуму письменник не міг би **ані одного речення склеїти**, ані одної поезійки уложити. Значить, що письменник мусить мати розум у звичайному розумінні слова. (Невже треба це аж доказувати?!). В законспірованому своєму жарґоні пише Мих. Р-кий: „Дошукуватися у них (світових ліриків) світогляду значить — не розуміти основної сути лірики, яка висловлює настрої переживаної одиниці, настрої — неповторні, до жадних інших неподібні і з яких не можна робити загальних висновків". Та це не зовсім так. Поети, белетристи відтворюють життя-буття **на взірець природи.** Природа творить **систему** фактів, ми з цілою певністю знаємо, що це **якась система**, одначе сама природа не зраджує нам її безпосередньо, тому вона овита **таємничістю**, а ми щойно самі мусимо догадуватися і досліджувати: яка це система і як поодинокі факти з нею годяться. А це наша **вроджена** схильніть, щоб відгадувати систему природи.

Анальогічно стоїть справа з поетичними творами. Вони відтворюють систему життєвих проявів у формі образів, одначе ані їхні автори не виминули їх на світ із своєї душі, лиш отак собі, як репях, що причепився до нашої одежі, **але вони входять у нашу душу й стають цеголками в структурі нашої душі,** наскільки вона моделюється від сторони свідомости: вони формують наш модус почування й наш модус думання — **накидують нам свій світогляд,** свою міру і своє відчування життя-буття. **Гарна література має дуже великий виховний вплив.**

Ось аж тут ми договорилися до справжнього стану проблеми. Зовсім не йде про те, чи письменник мусить мати фільософічно розвчинений, гармонійний світогляд, чи ні. А йде про те, що гарна література має величезний, масовий виховний вплив. В ері лібералізму намножилося без кінця творів, що ставлять за зразок до наслідування упавшу людину, що сяким чи таким способом вихваляють і пропагують розперезане людське життя, а це веде до зруйнування суспільного життя.

Чи це має так далі йти? Живемо в часах, коли світ, що ще перед великою війною був „новим", нині вже належить до „старого" світу, що **розкладається.** Творяться нові табори, дуже завзяті (як звичайно новий суспільний тип), що хочуть перетворити знемощілий, усякими токсинами затроєний старий світ на новий, життєздатний, у собі сконсолідований. Давні ліберали перекинулись в догматистів сякого чи такого типу, у світоглядників, доктринерів, а то й здеклярованих релігійників. Одначе є ще й давні ліберали.

Суперечка чи боротьба, що її зачав Мих. Рудницький, це в дійсності боротьба між старим лібералізмом і новомодним догматизмом. А „гарна література", „письменник", „світогляд", „талант" і т. ін. у статті Мих. Рудницького це тільки твердині, рови, вовчі ями, кільчасті дроти, щоби при їх помочі лекше воювати. Маскування й конспірація.

З такого мого закінчення міг би дехто подумати собі, що я сам собі суперечу, бо ніби тут на кінці я цілком пристаю до новомодних світоглядників, а спочатку я ніби приставав до Мих. Рудницького. Та треба розріжнити мій теоретичний і особистий ідеал від дійсного ходу історії. Я за тим, щоби всюди в житті гармонійно комбінувати контрасти **„якнайбільше свободи" і „якнайбільше обмежень"** (бо правда обмежує нашу свободу діяння). Але тому, що чуттєва сторона серед загалу людей сильніша, ніж розумова, отже люди лекше йдуть за своїм чуттям, яке завсіди є одностороннє й простолінійне, сполучування контрастів у людській історії звичайно відбувається насильно, вулканічно і фанатично, **гіпертрофічно:** з одної крайности попадається у другу крайність. Ідеальний стан у людській історії це тільки вимок, що коротко триває.

Українїка в чеськім музичнім словнику.

Вже кілька літ виходить зошитами „Музично-науковий словник Паздірка". Фінансує його знаний нотний видавець О. Паздірек з Брна; від нього і назва. Словник цей має 2 томи. Перший вийшов р. 1929. під редакцією муз. історика проф. Ґраціяна Чернушка; обіймає частину річеву, себто: термінольоґію, теорію, історію й орґанізацію музичного життя. У порівнянні із десятьма зошитами другого тому, які дотепер появилися, є він значно скромніший. Проф. Чернушак поділився редакцією другого тому того словника із бренським музикольоґом проф. В. Гельфертом. Не диво, бо праці було тут значно більше. Остання 320-та сторінка останнього зошиту кінчиться щойно буквою Гл.

У другому томі найдемо імена всіх визначніших працівників музичних, композиторів, педаґоґів, артистів, теоретиків і видавців. Редактори поклали головну вагу на славянських музик. Найбільше місця присвячено чеським іменам, між якими згадані і мало визначні члени оркестр чи забуті дилетанти. Але для повноти образу музичного життя це потрібне, а при музикольоґічних працях нераз дуже цінне. Сильно поставлені тут відділи російський і український. Приємно стрінутися з таким богатством відомостей з українського муз. життя, якого ще не мав жадний музичний словник. Завдячуємо це дбайливій праці доцента В. Укр. Педаґоґічного Інституту в Празі Ф. Стешка і прихильности редакції до нашої музичної культури. Стешко пише також частинно і про музик російських, білоруських, грузинських, вірменських та естонських. При кожнім прізвищі подано короткий життєпис, вичислені твори з примітками, коли і де видані та назви праць поданого автора.

Роля нашого інформатора незвичайно тяжка, коли зважити, що у нас музична історіоґрафія майже не істнує. Єдина історія української музики М. Грінченка є дуже неточна і неповна, що врештою сам Грінченко потверджує на кількох місцях. До того треба додати, що вона вийшла в 1922. р., отже не дуже то нова. Моноґрафій про поодиноких наших композиторів також властиво нема, коли не брати під увагу кількох брошур більш інформаційно-популярного, ніж наукового характеру і ненадрукованих докторських праць наших молодих музикольоґів, яких на жаль, п. Стешко, без огляду на кількаразові листовні прохання не може дістати до своїх рук, щоб їх використати. Тимто мусить він сам переглядати стоси ґазет, журналів і так збирати скромні та не все певні відомости про життя і творчість наших композиторів. Чи можемо в таких обставинах вимагати повних та точних інформацій? Вже найвищий час було би подумати над центральною збіркою нотних рукописів (нпр. у Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка, де є нотний відділ). Це влекшило би працю музикольоґам.

Другим чинником, що може богато допомогти в цій справі є само наше громадянство. Воно могло би нотні рукописи, документи, листи передавати до музею, а також послужити інформаціями біографічними про наших творців. На жаль, численні листи до родин померлих композиторів за інформаціями біографічними залишаються без відповіди. Навіть деякі живі композитори за ліниві, щоб подати про себе інформації. Якжеж подавати про них життеписні інформації до чужих словників? А кожний мусить признати, що поява українських імен у таких словниках має для нас дуже велике значіння.

Ось наші імена, які находимо в чеськім словнику: Акименко Федір, Акименко Яків — Степовий, Алчевський Грицько, Аркас Микола, Бандрівська Одарка, Барвінський Василь, Батюк Порфір, Бажанський Порфірій, Березовський Максим, Бережницький Богдан, Безкоровайний Василь, Богуславський Кость, Бовковський Діонізій, Бортнянський Дмитро, Божейківна Володимира, Цесевич Ів., Шпановська Ольга, Цибушенко Марія, Чишко Ол., Дяченко Гриць, Дяченко Ніна, Далькевич Кость, Данильченко Петро, Дашевський Олександер, Давидов Олексій, Давидовський Григорій, Демуцький Порфірій, Дідур Адам, Дністрянська Софія, Драненко Григорій, Дрімцов Сергій, Дилецький Микола, Фарович Олекса, Форостина Евген, Фролов Маркіян, Футорянський Савелій.

Ще треба зазначити, що редакція зазначує українське походження у Чайковського, а при гаслах: Бортнянський і Березовський виразно сказано, що вони є українськими композиторами, чого в інших словниках не найдемо.

Всі заінтересовані в тому, щоб чеський словник мав добрі інформації про нашу музику та наших композиторів повинні подавати їх на адресу: doc. Fedir Steško, Praha, XIV, Na veseli č. 1032 a. Č. S. R.

Евген Цегельський.

Заворушення в Італії.

РИМ, 18. 5. ПАТ. У Трікасса в провінції Лекка дійшло до сутичок перед будинком управи міста. Жандермерія стріляла до юрби, 15 осіб ранених, 3 дуже тяжко.

З чужої преси.

Три дні в Києві.

Постійний кореспондент „Ґазети Польської" з Москви Отмар оповідає під цим наголовком про те, як 2. травня ц. р. приїхав четвертий раз у житті на Україну і вдруге до Києва. У 1918 р. їхав він із Кавказу до Польщі. Спогади з того часу не були дуже то приємні. Приходилось чимало терпіти від шикан тодішніх „австрійсько-німецьких окупантів" і від „державной варті" (!) тодішнього гетьмана Скоропадського, якого офіцери навіть не дуже то добре вміли читати українські написи. Вулиці були завалені втікачами з тих частин краю, де панували вже червоні. Каварні переповнені спекулянтами сумнівного походження. Два роки пізніше йшов Отмар як рядовий шволежер зі своїм полком до Коростеня. Було це в часі польської контрофензиви, яка закінчилась перемирям з 18. жовтня 1920 року.

Від того часу минуло 12 років, коли автор опинився на зовсім іншій Україні в ролі справоздавця при отворенні Дніпрельстану.

А тепер Отмар три дні перебув у наддніпрянській столиці — Києві. Це трохи за мало і справоздавець прохає вибачення, що подає тільки жмінку відірваних вражінь.

Київ — надзвичайно гарне місто, розкинене на горбках, над високим берегом Дніпра. Вигляд міста типово західно-архитектонічний. Має воно гарні святині (тепер у більшості перемінені на світські установи). Стиль тих святинь романсько-византійський. Людність у поведінці куди культурніша, ніж у Москві і заповнює хідники (з нагоди травневого свята). Київ робить на око дуже корисне вражіння. Внутрішній вигляд Києва, давніше занедбаний, поправився, як кажуть, від часу, коли замісць Харкова він став столицею України. Вид на Дніпро чудовий. Це один з найгарніших краєвидів у світі. З надбережніх гір видно кільканадцять-кільометрову могутню водну площину.

Без огляду на українізацію шильдів і написів, українські театри, Українську Академію Наук, українські школи, — на вулицях Києва мало чути українську мову. Підчас оглядин Печерської Лаври, найбільшої святині православя (тепер заміненої на антирелігійний музей), давали провідники пояснення місцевому населенню теж по російськи. Написи в Лаврі двомовні. Катакомби Лаври зелектрифіковані від 1930 року. Орієнтаційні написи над стокільканацять домовинами не є антирелігійні. Навіть проводаторки оминали богохульства, тільки дискретно натякали на деякі грошеві справки черців. Хоч православні підчас царату не були аскетами, ані не нехтували грошем, всеж треба ствердити, що теперішні власники зовсім не ліпші. Не тільки роблять на здетронізованих святощах свою пропаґанду, але тягнуть теж чималі грошеві зиски з цього. Вступ є платний, відвідувачів з 3.000 денно. Тому Лавра в нинішньому вигляді — це поважне джерело доходів для комісаріяту народньої освіти. Катакомби навіть при електричнім освітленні не тратять своєї понурости і роблять досить тяжке вражіння. Все це овіяне ареолом традиції, довговітньої релігійної пошани для святощів. Протирелігійна пропаґанда вживає найсуперечніших засобів. Виставлені в антирелігійному музею мумії і вужі та крокодилі мають доказати, що „нема чуда" — є тільки консервація реліквій.

Отмар на підставі вражіння з останніх великодних свят є тої думки, що населення не дуже прихильно ставиться до заміни Лаври на протирелігійний музей.

„В Україні кипить".

Під таким наголовком помістила урядова „Прайсіше Цайтунг" у ч. 129. з 10. травня ц. р. передову статтю, прислану своїм кореспондентом з Москви. Стаття настільки цікава, що ми дозволимо собі подати її у нас майже повністю.

В Україні — читаємо там на вступі — слідний був завжди й виразно **сепаратистичний рух,** себто бажання мати власну незалежну державу. Національна свідомість і любов своєї батьківщини серед усіх кол населення вкорінені глибоко. Не диво, що Українська Совітська Республика, яку зрештою вимушено силою і яка тримається виключно силою, є найбільшою журою центрального совітського уряду у Кремлі. Ніде в цілому СССР совітська влада не натрапила на такий спротив, ніде не було так багато явних заворушень і повстань та стільки таємних змов, як там.

Все те має тим більше значіння, що ті українські спротиви та протести не викликані тільки неприхильністю до теперішньої совітської влади, але мають своє джерело у ненависти вільної України до московської держави, що тревае від століть. Коли нині українські настрої і змагання мають гасло „Геть з червоною Москвою!", то в середновіччі таким гаслом було „Геть з московським царем!" „Геть з Москвою!" лунало й тоді, коли Петербург був уже столицею царської імперії. Для українців є великороси, що стали пізніше носіями російської державности, якої серцем стала Москва, **знена́видженими москалями.** Москва стала для них синонімом поневолення і є ним нині дійсно та у високій мірі. Ніколи українці не покидали думки принайменше про автономну Україну і спеціяльно підчас світової війни розбудились та зросли надії українців.

Яскраве світло на теперішнє положення в Україні кидають урядові звідомлення комісаря внутрішніх справ УССР **Балицького,** який не скриває зовсім того, що протисовітські настрої зростають там постійно і можуть бути загрозливі для прилюдної безпеки.

В дальшому автор тої статті наводить знані вже читачам „Діла" факти зі звідомлення Балицького про тайні орґанізації серед робітництва України, про саботажі й терористичні акти і кінчить так:

Присуд на мемельських німців затверджений.

КЕНІҐСБЕРҐ, 18. 5. ПАТ. „Прайсіше Цайтунг" повідомляє, що всі присуди на мемельських німців затвердили, крім одного і 4-ох присудів смерти. Засуджених на смерть може вратувати ще перед виконанням присуду помилування президента Литви Сметони, але засуджені не хочуть внести прохання до президента, щоб їх помилував. Тому оборонці самі внесуть такі прохання на власну руку. Настрій у Кеніґсберґу напружений. Перед литовським консулятом збираються ґурти студентів. Згаданий щоденник остерігає Литву, щоби бодай тепер опамяталася

Наведені в тому урядовому звідомленні дані говорять дуже пророчистою та одночасно страшною мовою. Незвичайно сильне є бажання волі серед українців, це бажання зростає нагально й постійно, воно формується й організується все сильово проти московського ярма, хоч сотні й тисячі українців що-місяця гинуть як жертви нестримної і невмолимо жорстокої ГПУ. Відкрито 69 боєвих організацій проти Москви і 174 атентати проти її висланців — за час 7 місяців. А це означає сотні, тисячі мучеників за волю України! Одначе це не спинює нікого, бо все нові борці стають на їх місце, як це виходить зрештою недвозначно зі звідомлення Балицького.

Зрозуміла річ — кінчить автор, — що Кремль мусить тим усім журитись і тому шукає собі союзників проти власних громадян у чужих держав. Але незрозуміле, що він таких союзників — находить.

Італієць про переклад „Володаря“ на українську мову.

(Кореспонденція з Риму.)

Тижневик „Рома Фашіста“ — число 18. з 3. V. 1935 р., боєвий та ідеольогічний орган фашистівської університетської молоді в Римі, якого головними директорами є Антоніо Пекава і Кадуьо Барбієрі, у свому останньому спеціяльному числі (ч. 18. з 2. V. 1935 р., 12 сторін), присвяченому студіюючій молоді, помістив рецензію на переклад М. Островерхи твору Макіявеллі „Володар“ на українську мову*).

Тут ми переповімо лише деякі вимки тієї рецензії, яку написав д-р Джячінто Тревізонно. Рецензія цікава й для нас тим, що її автор зручно підхопив духовий бік нашого політичного питання, яке в першу чергу є питанням підготовки.

Ця рецензія ще й тим симпатична для нас, що д-р Дж. Тревізонно, окрім того, що визнається у нашій політичній ситуації, містив багато оригінальних статтей про фашизм в українській краєвій пресі (під псевд. Дж. Треві), а в Італії завсіди торкається нашого питання у своїх статтях про українське мистецтво, літературу, політику, економію.

В своїй рецензії, яка, в першу чергу, написана для італійців, д-р Дж. Тревізонно говорить таке:

„Нас більше цікавить знати вагу перекладу М. Островерхи і напрямки думок, які вринули з появою „Володаря“. Тому найперше коротко згадаємо про український нарід, щоб у теперішньому історично-політичному образі зрозуміти широкий відгук, який викликав переклад твору фльорентійського Секретаря.

„Український нарід, оживаючи в своїх традиціях Київського і Галицького Князівства, доби Хмельницького і Мазепи, після своєї московської неволі у 1917 р. знову став незалежним. Та по коротких роках цієї незалежности українська земля дісталася під владу СССР., Польщі, Румунії, Чехословаччини.

„Володар“ висунув на денне світло необхідність відшукати традицію макіявелізму в українській історії. А в звязку з тим виринуло питання політичної підготовки народу, чи, як хочеться сказати, кляс, покликаних на становище провідників відродженого народу.

„Національний український герой, гетьман Мазепа, якого гуманістична культура загально відома, пристосовував макіявелізм як політичну методу. Немає сумніву, хоч загально не є устійнене, що він ішов за напрямними фльорентійського Секретаря. В першій черзі супроти Петра Великого, Мазепі вдалося цього царя, дуже далекозорого та обережного, обійти і створити свою особисту політику, яка мала на цілі: повну незалежність України.

„І, справді, Мазепі вдається заключити таємний договір із Карлом XII. шведським проти Петра Вел., удаючи в тойже час одного з найвірніших підданих царя.

„Ціль освячує засоби. І зовсім природно, що цієїж тактики тримався й Пилип Орлик.

„Ця традиція макіявелізму з ходом віків інколи ще виринає й за інших гетьманів України.

„Все те відноситься до традиції. Тепер іще порушимо питання політичної підготовки маси.

„Під цю пору український нарід нараховує понад 40 міліонів. Виховання цього народу відбувається у чотирьох державах, які поділилися його територією. Всетаки розговірною мовою на українських землях є мова українська. Неграмотність не є вже ніякою переподою до поступу. Про це переконують нас численні мистецькі, літературні, політичні, економічні журнали і, окрім цих, деякі щоденники — всі в українській мові.

„Всі однозгідні в тому, що політичні науки Макіявеллі, введені і розповсюднені між народом, найдуть плодовитий грунт.

„Всі знають, що поради Секретаря Фльоренції, роблючи обережними маси на методи тих урядів, які хотять зденаціоналізувати українців, у тойже сам час побуджують життеві ферменти, що приносять дозрівання політичної свідомости країни.

„Все те сказали ми, підходячи з боку всестороннього погляду на теперішнє положення української політики. І тим самим ми даємо вияв інстинктовної гордости, що навчання великого Фльорентійця по чотирьох віках іще живі і здатні прокинути напрямки думок і спонуку чинів, які пристосувавши їх до дійсности, можуть довести до цілі заміри якогоб це не було народу, чи уряду“.

*) М. Макіявеллі: „Володар“ книгозбірня „Вістника“ 1934.

На манівцях Паліївщини.

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ „ДІЛА“.

III.

Узброєний у важке ратище своїх „ревеляцій“, вибираючися на турнір проти „Шляху Нації“, п. Паліїв сів на добре зїзджену шкапу, в данім випадку вскочив на т. зв. „принципіялістичного коня“. Колись цей кінь був справді огненим букефалом, потвором не конем, яким можна було на смерть столочити всякого політичного противника. Це колись дуже добре вдавалося. П. Пал. спробував застосувати й до мене цей старий і випробуваний спосіб, отже заверещав великим і трагічним голосом. Просто Касандра, а не Паліїв.

„Дивіться, мовляв, люди добрі і цілий народе правовірний: зявився новий капітулянт і відступник на горизонті: Пеленський! Горе нації! Каже вам позитивно станути на ґрунт польської державности, пішов по „хомишинівській лінії“. Це є зрада, угода, опортунізм, капітуляція, заломання“. Словом, — „бий Пеленського, спасай Україну!“.

І це стоїть перед нами п. Паліїв з Вірменської вулиці в трагічній позі оборонця Батьківщини, суворий Реґуль, праведний Аристид, народній трибун, хорунжий незломного українського духа. Можна би подумати, що п. Палієву справді йде про крицевий принципіялізм, можна би справді подумати, що тому кричить „караул“! Загрожені ж, мовляв, святі національні справи, доля народу.

Незломний лицар? Залізний муж? Вірний Ґаґен і непорочний Сен-Жюст в одній особі? — Ну, аж так добре ні! У своїй знаменитій „ревеляції“ п. Паліїв намагається представити справу в той спосіб, немов би мій „опортунізм“ і його „принципіялізм“ були істотною причиною того, що ми з п. Пал. політично розійшлися. П. Пал. каже дослівно, що „оту практику (тобто мої відносні політичні оформулування) вичерпуючо і талановито оформив еп. Хомишин і хто так думає, повинен увіллятися в його політичну орґанізацію. І тому ми розійшлися“.

Ні! Не тому ми розійшлися. Даремно п. Паліїв влазить на свого принципіялістичного букефала, даремно показує зі себе галицького Вінкельріда. Дійсність Паліївщини є інакша. Ця дійсність є між іншим така:

Річ загально відома, хто такі нпр. т. зв. *гетьманці-скоропадщики*. Обєктивно треба підкреслити, що вони були одні із тих, які станули в існуючих тепер наших історичних умовинах на ґрунт політичного реалізму, на ґрунт права, на ґрунт позитивного визнання на З. У. З. польської держави. Висловом цих їхніх угодовецьких тенденцій є становище цієї політичної ґрупи до проблеми західно-української територіяльної автономії. Але це є докладнісенько ота сама „капітуляція“, „зрада“ і т. д., проти чого вибрався п. Паліїв із атакою на „Шлях Нації“. При цьому хочу тут з усім натиском підкреслити, що по суті, становище „Шляху Нації“ і щодо програмового розуміння цих справ і щодо тактики ні трохи не покривається зі становищем скоропадщиків. Але раз п. Пал. стверджує в „Шляху Нації“ його „капітулянство“, то льогічним булоб, колиб п. Пал. бив з таким самим розмахом і „святим обуренням“ по угодовцях скоропадщиках, як оце „вдарив“ по „опортуністові“ і „хомишинцеві“,.. Пеленськім!

Одначе п. Паліїв не від нині стосує засаду подвійної і потрійної політичної бухальтерії. Що в однім випадку є для п. Пал. „капітулянством“, то те саме в другім випадку вже не є „капітулянтством“. Це залежить від того, як пану Паліїву вигідніше. Ось так замісць нпр. бити по скоропадщиках, стоїть з ними в дуже тіснім політичнім союзі. Ба! — та чи тільки в *союзі?* — Ні! На ділі йде навіть про щось далеко більше, як про політичний союз! Йде про своєрідну політичну кондомінію, про своє орґанізаційне злиття цих двох „потенцій“. Залежить мені на тому, щоби за цьому місці прилюдно, за моїм повним іменем і прізвищем ствердити, що нпр. тижневик п. Паліїва „Батьківщина“ є грошево заснований півна-пів за фонди опортуністів-скоропадщиків і „принципіялістів“-паліївців. „Діло“ *мало* рацію, коли перед кількома місяцями стверджувало істнування цієї несамовитої спілки.

Гадаю, що п. Паліїв не заперечить, що сам мені особисто і безпосередньо по моїм звільненні з вязниці у себе в бюрі показував, а саме уділові декларації, які лягли в основу видавничого фонду тижневика „Батьківщина“. Ці декларації підписали з боку скоропадщиків: п. гр. Монтресор, п. В. Луцький п. Гладилович, п. Лоський та інші, а з боку паліївців п. С. Герасимович, о. Блозовський, п. Паліїв, п. Кохан і інші передові „фронтовики“. Якщож цьому заперечить п. Паліїв, що в нього правдоподібне, то не гадаю, що цьому заперечать пп. гетьманці. Знаю, що в статутах їх орґанізації обовязують і до чогось зобовязують такі гасла, як честивість, лицарськість і правдомовність.

Отже напевно не заперечать також того, що при засновуванні „Батьківщини“ прийшло між обома сторонами до умови, що тижн. „Батьківщина“ буде „паліївсько-скоропадщицькою“ кондомінією. А це має пробивати на З. У. З. шлях гетьмансько-скоропадщицькій ідеї в сполуці із

НЕ БУЛО АТЕНТАТУ НА КАНЦ. ГІТЛЕРА.

ВАРШАВА, 18. 5. ПАТ. Поголоски, буцімто на канц. Гітлера виконано атентат і з цієї причини прем. Ґерінґ мусів виїхати з поспіхом з Кракова, виявились неправдивими. Прем. Ґерінґ є в Кракові і після богослуження візьме участь у сніданні, яке видав мін. Бек для делегатів чужих держав.

—o—

СНІГ У ПАРИЖІ.

ПАРИЖ, 18. 5. ПАТ. Нині рано в Парижі двацять хвилин падав сніг.

засадами націоналізму. Засада кондомінії була подумана так далеко, що редакція „Батьківщини“ має бути у 50 прц. обсаджена паліївцями, а в других 50 прц. скоропадщиками. Зрештою видимим знаком цієї умови є й досі те, що гетьманець-скоропадщик п. М. Пасіка, один із співробітників скоропадщицького „Хліборобського Шляху“ є одночасно одним із редакторів тижневика „Батьківщина“.

А тепер мале порівнання: досі появилося всього *одно* число „Шляху Нації“, а п. Паліїв з місця накинувся на нього. Чому, мовляв, не кажете про себе відразу цілої правди? Цеж ваш громадський обовязок! Чому „конспіруєте“ свою ідеольогію? Я її знаю! І на доказ вміщує в „Перемозі“ в описаний спосіб одну пошматовану частину моєї статті. Таким чином п. Паліїв стає перед нами в позі суворого Катона, дбайливого про правду в нашому громадському житті!!! Але може бути спокійний: „Шлях Нації“ буде завжди писати недвозначно те, що буде потрібне. Не має він і ніколи не буде мати політичних звичаїв паліївщини. „Конспіруватись“ не має потреби. Але коли справді йде про оту громадську правду, то чому в такому разі вільно п. Палієву конспірувати вже майже *цілий рік* свою спілку зі скоропадщиками? „Шлях Нації“ ще не мав можливости висказатись у повні. Але цю можливість мав п. Паліїв. Чому прилюдно сам не докінчить своєї власної політичної „симфонії“? Думає собі може п. Пал., що йому вільно вимушувати на комусь, щоби цей хтось говорив про себе „відразу все“, коли він сам уважає себе від цього обовязку звільненим? Ось вам і надчоловік!... Що там у порівнянні з ним Катон! Партач!

Не кричав п. Пал. „караул“!, коли входив у тиху і законспіровану спілку з уголовцями скоропадщиками і не вважав за потрібне проголосити це перед громадянством. Цей обовязок стосується до інших, бо п. Паліїв — то „дось іншего“. Увійшов він у спілку зі скоропадщиками, бо це було йому з грошевих оглядів вигідно. Дістати від скоропадщиків гроші на „Батьківщину“ було чимсь важнішим від їх опортунізму. Зате закричав цей „святий фанатик“ громогласно про „зраду!“ і „горе нації!“ і тугою закрив своє трагічне лице щойно в менті, коли зрозумів, що з огляду на стосовані ним життєві методи, я далі з ним не піду і що далі його ріжних політичних „гоцків-кльоцків“ не стерплю.

Це неправда, що причиною нашого „розриву“ є мій „опортунізм“. Колиб п. Палієву справді йшло про поборювання того, що він зве „опортунізмом“, то не входив би у спілки із скоропадщиками. Колиб справді йшло про принципіялізм, як причину „розриву“ між нами, то цей „розрив“ був би наступив ще перед довгими місяцями, в хвилині, коли п. Паліїв цей мій рукопис отримав. Але тоді чомусь то ні цей рукопис, ні я сам ще не був у його очах „опортуністичний“, бо ще перед кількома тижнями п. Пал. старався мене, „опортуніста“ конечно притягнути до співпраці.

„Опортуністом“ і людиною зрілою на те, щоби бути „знищеною“ і „скомпромітованою“ став я щойно у менті коли поробив *усі* висновки з *ідеї* фронту національної єдности і йдучи по лінії змагань до справжньої концентрації і консолідації українських організованих сил, почав намовляти п. Палієва до співпраці і також сам говорити з людьми і ширшими організаційними чинниками, яких головною політичною провиною в очах п. Паліїва є те, що п. Пал. їх до шпіку костей і до глибини душі з *особистих* мотивів — *ненавидить*. Даремно п. Пал. силкується представити справу в той спосіб, що розійшлись ми на тому, що він „принципіяліст“, а я „опортуніст“. Ні! Собака є зарита деінде. І взагалі — навіщо „валять дурака“? На своїм принципіялістичнім букефалі п. Паліїв нині далеко не зайде. Не такі часи. Справа „опортунізму“ і „капітулянства“ у відношенні до Польщі вже не є з тих, щоби при її допомові можна було нині у нас когось „знищити“. Справа ця за складна і за поважна, щоби могла ставати темою паліївських „гоцків-кльоцків“ і про цю справу „Шлях Нації“ буде говорити в тій площині, в якій вона вимагає бути трактованою. П. Пал. повинен би трохи змодернізувати свій арсенал. Стріляє в мене з камяної рушниці. Його зусилля, щоби зробити з мене „капітулянта“ викликують вже лише сміх і такими „кавалками“ нема вже що навіть на селі у нас дурити.

І не тому п. Паліїв заатакував мене, що я справді „опортуніст“. Розуміється, він прекрасно знає я сам, що так воно не є, — але мій „опортунізм“ послужив йому як притока до „компромітуючої“ атаки тільки і виключно тому, що я зрозумів ідею фронту національної єдности трохи ширше. І підійшов я до неї не з *вузького, особистого, отаманщицького* **паліївського** *становища* та поробив із цього всі особисті висновки. Але цим підходимо до самої істоти цієї справи, отже до паліївщини, як до специфічного політичного, а передовсім *соціольогічного* явища. Тема ця за складна, щоби тут її вичерпати і тому цій справі *„Шлях Нації“ присвятить у найближчому часі основну увагу.* Тут йшло мені тільки про деякі *формально-фактичні вияснення,* бо як сказано, соціольогічну та політичну аналізу паліївщини, як суспільного явища переведу якраз у „Шляху Нації“. На цьому й дозволю собі закінчити це моє відкрите письмо.

Прийміть Вельмишановний, Пане Редакторе, вислови моєї правдивої пошани.

Зенон Пеленський,
Редактор „Шляху Нації“.

ПОМИЛУВАЛИ.

БЕРЛІН, 18. 5 ПАТ. Нім. Інф. Бюро видало вполудне комунікат, який приніс із Ковля таку вістку: Як довідуємося з міродатних джерел, президент Литви не ждучи якоїнебудь просьби помилування, з власної волі замінив смертні присуди чотирьом клайпедським громадянам на досмертну вязницю.

—o—

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА У КРАКОВІ.

У суботу в год. 8. рано в тунелі перед Краковом поїзд, який надіхав з Варшави зударився з льокомотивою і розторощив її. Поштовий вагон упав з насипу, коло 150 осіб ранених. Тунель затарасований, влада веде енергійне слідство.

Величаві похорони марш. Пілсудського.

У пятницю уладила столиця Польщі королівський похорон марш. Пілсудському. Обчисляють, що в похоронах взяло участь коло 300.000 осіб. В год. 12 вполудне жалібний похід вирушив з катедри св. Івана на Мокотівські поля. За довгими відділами війська йшли старшини рядами довгими на кількасот метрів з вінцями від голов та урядів чужих держав. На переді несли вінок від президента Польщі з білих і червоних троянд з лавровою китицею, перевязаний стяжкою з національними барвами. Зпоміж безлічі вінків звертали на себе увагу вінки від Гітлера, Мусолінія і Франції. За вінками йшли старшини, які несли на 14 подушках ордери марш. Пілсудського. Крім польських старшин французький старшина ніс подушку з ордером почесної легії, румунський старшина ніс подушку з румунськими ордерами. За старшинами несли хрест, за яким йшли черниці і черці, понад 250 священиків, крилошани, пралати і полевий епископ Ґавліна, який вів похорони, а побіч нього епископ Пшезьдзецький.

За духовенством на ляфеті гармати везли домовину марш. Пілсудського, за якою ступала дружина покійного з головним інспектором армії ген. Ридз-Сьміґлим, доньки покійного з ген. Сосньковським і найближча рідня. За родиною йшов през. Мосьціцький з почотом, прем. Славек з міністрами, амбасадори та делегати чужих держав. Між делеґатами в першім ряді йшов прем. Ґерінґ і мін. Ляваль, за ними маршали: Франції Петен, Великої Британії кн. Кевен і Румунії Презан, а далі військові аташе чужих держав, посли і сенатори, ґенераліція, старшинський корпус, делеґації всіх полків, сенати вищих шкіл, безчисленні делеґації ріжних організацій і товариств з прапорами. Похоронний похід замикав відділ піхоти.

ВІЙСЬКОВА ДЕФІЛЯДА.

На Мокотівських полях перед домовиною марш. Пілсудського відбулася військова дефіляда. Праворуч трибуни президента заняли місця прем. Славек, міністри і вищі державні достойники, ліворуч засіли делегати чужих держав. Перед домовиною на окремій трибуні засіла дружина марш. Пілсудського з доньками іріднею.

Дефіляду започаткували ґенерали, які йшли чвірками під проводом ген. Ридз-Сьміглого, який тричі салютував шаблею перед домовиною. Опісля ґенерали стали праворуч гармати з домовиною на валі. Військо йшло під проводом ґен. Орліч-Дрешера. По дефіляді в год. 7.30 вечором спеціяльний поїзд покинув з домовиною марш. Пілсудського Варшаву.

Безпосередньо по повороті з похорону марш. Пілсудського, помер на удар серця заступник президента Варшави Чеслав Завістовський.

У КРАКОВІ.

До Кракова приїхав поїзд в суботу в год. 8.20 рано вісьмох ґенералів під проводом ґен. Румля знесли домовину. Одночасно духовенство під проводом митр. кн. Сапіги відправило панахиду, військо віддало почести.

НА ВАВЕЛЬ.

Опісля жалібний похід пішов з двірця на Вавель. Попереду походу йшло військо під проводом ґен. Орліч-Дрешера. За військом старшини несли коло 600 вінків, за ними йшли довгими рядами черниці, черці, духовенство під проводом полевого епископа Гавліни. Домовину на ляфеті гармати везло 6 чорних коней. За домовиною йшла дружина покійного з ґен. Ридз-Сьміґлим, покійного доньки з ґен. Сосньковським, братя Ян, Адам і Казимир, президент Мосьціцький з почотом, представники голов чужих держав у поазбучній черзі, прем. Славек з міністрами, колишні премієри Пристор, Бартель, Єнджеєвич, Козловський, ґенераліція, дипльоматичний корпус, члени делеґацій чужих держав, ректори вищих шкіл, кілька тисяч старшинського корпусу, тисячі представників організацій та товариств.

В год. 10.45 домовину вносять на Вавель поміж шпалір прапорів, які схиляють до землі. Перед входом до катедри станули рядом ґенерали, перед домовиною митрополит кн. Сапіга з архиепископами та епископами. Серед гробової тишини в год. 11-ій президент Мосьціцький виголосив жалібну промову. Опісля ґенерали внесли домовину до катедри. Заупокійне богослуження відправив митр. Сапіга і перемиський епископ Коциловський. По закінченні богослуження під звуки дзвона Жигмонта найвищі ґенерали з ґен. Ридз-Сьміґлим знесли домовину до підземелля, за нею пішли найвищі церковні достойники, дружина покійного з ріднею, президент з почотом, прем. Славек з міністрами, найвищі ранґою ґенерали, колишні премієри і вищі державні достойники і представники голов чужих держав. Після відправи і віддання почестей покійному президент і присутні склали домовину в год. 12.30 у підземеллі Вавеля. Голови делеґацій чужих держав склали през. Мосьціцькому заяви співчуття. На подвірі орхестра відограла національний гимн, артилерія віддала 101 стрілів.

МАРШ. ПЕТЕН ЗАНЕДУЖАВ.

Коли жалібний похід переходив Ринком марш. Петен нагло занедужав і його відвезли самоходом.

Підчас жалібного походу при вул. Фльоріянській упав з даху камениці робітник Антін Дзежбановський з Нового Санча і тяжко потовкся. Його відвезли до шпиталю. На вулиці помер теж нагло невідомий мужчина. Вчора в ночі і в суботу лікарі мусіли заопікуватись кількадесятьома особами.

ВІДІЗД З КРАКОВА.

Вечором відіхали з Кракова президент Мосьціцький, рідня покійного, члени уряду і дипльомати.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Паризька преса правиці з задоволенням підкреслює останній уступ московського комунікату про збройні сили Франції та робить висновки, що комуністична пропаґанда проти війська у Франції припиниться. „Юманіте“, орґан французьких комуністів пише, що становище Сталіна не суперечить становищу французького комунізму, бо французькі комуністи доцінюють значіння армії і батьківщини і хочуть тільки здобути право до своєї армії і батьківщини.

— У понеділок, напередодні промови канц. Гітлера німецький кабінет відбуде правдоподібно засідання, в якім візьме участь міністер господарства Шахт. На засіданні мають скласти проєкт військового закону та закону про протилетунську оборону. Д-р Шахт реферуватиме свій новий плян підтримки німецького експорту. В політичних кругах здогадуються, що канц. Гітлер у промові в Райхстаґу говоритиме між ін. про загальні підстави нового військового закону.

— Нині Мусоліні конферував з британським амбасадором сер Дрюмондом, з яким обговорив летунський пакт, потім большевицький амбасадор Штайн вияснив Мусолініеві справу совітсько-французького пакту.

НОВИНКИ

— **Публичні видовища і забави.** Львівське городське староство повідомляє, що з днем 19. травня ц. р. (неділя) можуть відбуватися публичні видовища, концерти і забави, які припинили з причини національної жалоби після смерти марш. Пілсудського.

— **Ще один поворот зими.** Над цілою північною Італією перейшла минулого четверга сильна буря з хмароломом. Площа св. Марка у Венеції перемінилася в озеро. Верону і цілу околицю залляла вода. Рівень води в Ляго Маджоре піднісся на метер. Гори довкола Стрези покрилися снігом. Велика завируха була в цілій Баварії й тревала аж до пятниці. Ранком земля і дахи покриті були снігом на 20 цм. Шкоди в культурах великі. Подібно ділося в Зальцбурзі та інших австр. краях.

— **Жертви масового стиску.** В часі жалібного богослуження на Цитаделі у Львові та жалібного походу по місті було 50 випадків занедужань, в яких мусіло інтервеніювати рятункове поготівля. Зімліло 41 жінок і 9 мужчин, з чого 4 жінки й одного мужчину мусіли відвезти до шпиталю. Ще гірше було у Варшаві, де рятункове поготівля інтервеніювало в 654 випадках.

— **Небувала буря з хмароломом** перетягнула над Краковом і сусідними повітами. Коло 2-ої год. попол. небо вкрилося такими густими хмарами, що потемніло як у ночі. На годинниках годі було пізнати годину. В цілому місті треба було світити. Згодом пустився дощ, що перемінився в хмаролім, у супроводі лискавиць і громів. Буря тревала 20 мінут і знищила майже всі декорації в місті з приводу похорону марш. Пілсудського. Поздирала прапори, орли та інші емблеми, пообвивала хоругви довкола держаків і дротів, а то й подерла на шматки. З жалібних драперій в місті не лишилося майже нiщо. Крім того наробила багато іншої шкоди. Коли буря минула, ціле місто почало на свіжо декоруватись. Годину пізніше буря дійшла до Варшави, де саме скінчилися похоронні маніфестації на Мокотівському полі. Акт перенесення домовини на залізничий віз відбувся серед зливного дощу. В суботу пополудні перейшла над Львовом нагальна злива, що на якийсь час зупинила була рух трамваїв.

— **Крали екзекуційні гроші.** В окружному суді в Перемишлі відбулися дві розправи проти чотирьох возних городського суду в Яворові. Вони інкасували гроші з урядових екзекуцій і ховали їх до власної кишені. Одночасно в судових актах писали, що претенсії не даються стягнути з причини виімкової нужди платників. У деяких випадках писали, що платники померли. Після переведеної розправи засуджено возного Сека на три роки безоглядної вязниці, Майхра на півтора року, а Яна Федора і Твердохліба увільнено.

— **Присуд на душогуба.** Перед судом присяжних у Львові відбулася розправа проти різника Мечислава Фіневича, що в одному з львівських шинків порізав ножем на смерть Адама Балу. Засуджено його на 7 літ вязниці, при чому Фіневич мусить відсидіти ще інші кари, які в попередних процесах йому признано. У звязку з цією розправою арештовано двох свідків, що зізнавали на розправі інакше ніж у слідстві.

— **Краєва хроніка.** В Ісакові пов. Городенка перевернувся на Дністрі човен з 22-літним Богданом Кордашевським і 14-літним Михайлом Михальчуком. Перший з них виратувався, другий пішов на дно. — Біля стації Бисковичі коло Самбора потяг переїхав Гриня Пахолка з поблизького села Билич. Правдоподібно було це самогубство. — В Самборі на передмісті Замісьце повісився у пяному стані Йосиф Невядомський, заможний міщанин. — В Заліщиках самоход заїхав на ровериста Адама Заборовського, який тяжко потовкся. Ровер, тягнений автом, зачепив маґістратського возного Мат. Адамова, що впав під колеса і розбив собі голову.

— **Засудили черницю на 5 літ вязниці.** В Берліні запав присуд на католицьку черницю з монастиря св. Винкента а Павльо, що перепачковувала до Голяндії гроші на цілі католицької місії. Черницю засуджено на 5 літ тяжкої вязниці і 110 тисяч марок гривни, перемінної на випадок нестягальности на дальших 14 місяців вязниці. Крім того державний скарб стягне собі чверть міліона марок, вивезених монастирями від харитативного союзу в Кельні.

— **Справа „пятого Євангелія“.** Фотоґрафічна знимка відривку з „Пятого Євангелія“, який знайшли недавно в Єгипті, з замітками д-ра Белля, директора рукописів Британського музею, появиться на днях в англійських книгарнях у виді книжки п. н. „Відривок з невідомого Євангелія та інші рукописи старинного християнства“. Видання має на меті дати вченим усього світу змогу познайомитися з рукописом і студіювати його. Оригінал — три листки папірусу ясно жовтої тютюнової краски, очищені від бруду, вигладжені і стиснені між двома скляними плитками. В такому виді вони зберігаються в бібліотеці Британського музею. Від часу, як александрійський антиквар найшов припадково „пяте Євангеліє“, на феляхські села горішнього Нілю налетіла ціла хмара антикварів і учених, що глядають за іншими листками Євангелія. Досі їхні зусилля не увінчались успіхом.

— **Літак у практичному житті.** Австралія зачинає побіч Америки бути країною фантастичних можливостей. Недавно довідався світ про одного австралійського кравця, що обслугує на літаку своїх клієнтів, які живуть в ріжних, часто дуже далеких сторонах. Повідомлений телеграфічно, сідає на літак і летить сотки і тисячі кільометрів до клієнтів, щоби взяти міру і згодом тою самою дорогою відставити готовий одяг. Тепер повідомляє англійська преса про одного суддю, що їздить літаком у ріжні сторони і переводить на місці розправи. Віддалі бувають інколи такі великі, що пішки треба би йти цілі тижні а то й місяці. Іншої комунікації туди покищо нема.

— **Замужнім жінкам не вільно носити дівочого імені.** Покликуючись на рішення віденського суду відкинув віденський маґістрат прохання лікарської палати, щоб дозволити підписуватись замужнім лікаркам окрім імени мужа ще своїм дівочим прізвищем. Це рішення мотивували так: Згідно із законом має жінка носити імя свого чоловіка. Ця постанова опирається на тому, що мужчина — голова родини і що тільки в випадку зміни прізвища чоловіка може змінити своє прізвище і жінка. Додавати дівоче прізвище до чоловічого треба вважати за зміну прізвища. Так, що зміна прізвища жінки, коли подружа тревае далі, виключена.

— **Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові,** вул. Чарнецького 24, мав у місяці квітні 44 катальогових чисел приросту до ч. 25344 включно. В поодиноких відділах прибуло предметів: археольогія 40 і дві збірки черепів, побутова старовина 10, історичних памяток 13 (головно з війни), етнографія 6, графіка 4, видівки топографічні 4, альбом топографічний 1, фотографій ріжних 32, монет 70, банкнотів 247, відзнак нагрудних 2. Жертводавцями були пп.: інж. Березюк В., д-р Борковський І., о. Вітенко О., Гольфельд Е., Данильчак С., Дорецький Б., д-р Кордюк В., ред. Курдилик А., д-р Левицький В., проф. Литвиненко С., проф. Мельник-Матвіїв М., інж. Мудрак Ю., рев. Мельничук М., ред. „Неділі“, д-р Полянський Ю., мґр. Пилипець Г., д-р Раковський І., Рудницький П., Самофал В., проф. Сітницький, т-во „Сокіл-Батько“, Тарнавський В., Трохимчук В., д-р Хмілевський Я., д-р Чикаленко Л., Яблонська С. Управа Музею складає всім щиру подяку. Відвідувачів було 121, в тім три шкільні прогульки й одна „Відродження“. Музей відчинений щодня від 8—13 год., в неділі й свята від 10—12 год.

З дороги життя.

Що кажуть маґістратські стіни.

Рівно 100 літ минає, як в середині Ринку виріс великий ратушевий будинок. З кінцем 18. віку стояв там ряд маленьких камяниць, серед яких визначалася вежа Кампіяна, на якій був приміщений годинник та ґалерія для огневого сторожа, що свисталкою сиґналізував пожежу. Щойно коли Австрія зайняла Галичину, постановила влада вибудувати новий ратуш та стала викуповувати каменички, що зрештою йшло досить поволі.

В липні 1826 завалилася стара вежа, при чім згинув огневий сторож, два вояки та кількох робітників. Коли очищали румовище з заваленої вежі, найшли багато різьб, статуй тощо, а науковим виясненням їх зайнялися з доручення маґістрату василіянин о. Варлаам Компоневич та директор Оссолінеум К. Слотвинський.

Завалення вежі прискорило будову ратуша. В жовтні 1827. р. заклали вуґольний камінь. Будова росла скоро, хоч зразу обіймала лише полудневу частину; щойно в р. 1832. стали будувати північну. Рівночасно йшла й будова вежі.

Сто років тому святкував Львів відкриття ратуша, де зразу крім маґістрату містилися ще: реальна школа, галицька щаднича каса, народня школа, промислова та палата торговельно-промислова. Вежу після славного бомбардування Львова в 1848. р. треба було ремонтувати, при чім втратила вона свій первісний вигляд зі золотою банею на верху, про яку співав у день відкриття Іван Непомук Камінський:

Witaj nam! Witaj niebotyczna pani,
Pyszne masz wiano, godnie cię zaszczyca,
Lew berło wodzi na złocistej bani,
Przed tobą plazem leży okolica.

Сто літ урядує маґістрат в нинішнім будинку. Ланцюг президента носили до останніх майже років львівські люди з інтеліґенції, частіше міщани.

Памятаємо ще сильветки трьох останніх міщан на президентськім стільці: колодія Міхальського, бляхара Цюхцінського та друкаря Наймана.

Патріярхальні це були часи. Про все рішало в найвищій інстанції споріднення, покумання, знайомости.

Відношення урядовців до своєї вищої влади було свобідніше. Було це в часі памятних травневих подій 1926. р. Перемога була вже по стороні пок. маршала.

Тоді президентом Львова був Найман. Зібралося в його ждальні кілька осіб у пильних справах. Президент передполуднем виїхав до театру теж в урядовій справі.

Люди ждуть нервово, замучують урядовців питаннями: „Коли вернеться з театру?, коли можна надіятись, що буде?, пощо поїхав?“ і т. д. Зденервований урядовець відповідає:

Поїхав до театру до капельника Лещинського, щоби вивчив його співати: „Ми перша бриґада“.

І відношення влади до урядовців теж було інше.

Ось до одного з президентів прийшов раз урядовець, про якого всі знали, що частенько не приходить до бюра, часом пізно приходить, зате скоріше виходить, часом „урядує“ у Найсарка або у Шапіри, а в бюрі 100-відсотковий нероба.

Типок появляється в президії та просить триденну відпустку.

— Нащож вам аж трьох днів? — питається президент.

— Бо я женюся...

Президент задумався й каже:

— А чи ви добре застановилися, що ви робите? Бо бачите подружжя то не маґістрат. Лиш в маґістраті можна занедбуватися й дармувати...

Тиберій Горобець.

ДИВОГЛЯДИ.

ПРИЧИНА РОЗВОДУ.

Голівудський суддя Бен Ліндсен мав недавно вирішити нелегку розводову справу. На суді станула 90-літня Джулія Пельт Фридерікс, що хотіла розвестись із своїм 82-літнім чоловіком. Жили вони разом 40 літ, але тепер прийшли до пересвідчення, що характери їх не згоджуються. Пересвідчення це основане на дискусії на таку тему: де повинен бути їх гріб. Жінка хотіла мати гріб у ріднім містечку стейту Канзас, чоловік у тому місті, де жили. Суддя Ліндсен, славний на всю Америку своїми гумористичними присудами, вислухавши їх, дав їм розвід з таким мотивом:

— Коли подружня пара незгідна лежати разом навіть після смерти, то краще коли не буде триматись разом і за життя.

Збирайте датки і дарові книжки для заспокоєння духових потреб наших заточенців і шліть на адресу Т-ва „Просвіта“ у Львові. Ринок 10 І.

Із судової салі.

ЗНИЩЕННЯ ПОРТРЕТІВ В НАРОДНІЙ ШКОЛІ В ТУСТАНОВИЧАХ.

Перед Апеляційним Судом у Львові відбулася розправа проти **Богдана Ількова** з Борислава, обвинуваченого за те, що нібито він у листопаді 1933 р. позривав у народній школі ім. Шевченка в Тустановичах портрети державних достойників і державний знак у будинку школи. Головним доказом його вини мали бути знаки пальців, які найдено на подертих портретах і розбитім склі. До розправи завізвано експерта з дактильоскопійної централі у Варшаві Маріяна Дроздовського, що переслуханий підчеркнув велике значіння дактильоскопії як науки і заявив, що сліди пальців на подертих портретах і шибах є з цілою певністю слідами пальців Богдана Ількова. Для повної ідентичности вистачає 12 характеристичних прикмет, а в даному випадку було їх 18. По промовах прокуратора й оборонця д-ра Л. Ганкевича Апеляційний Трибунал **уневиннив Ількова від вини і кари.**

ПІД ЗАМІТОМ ПРОТИДЕРЖАВНИХ ПРОПОВІДЕЙ У ЦЕРКВІ.

Староство в Городку засудило **о. Романа Охримовича,** пароха у Вороцові, за виголошування протидержавних проповідей у церкві на основі арт. 18 пр. о пер. к. к. на **гривну 200 зол. із заміною на 10 днів арешту** на випадок незаплачення. Засуджений відкликався до суду і тепер відбулася в окружному карному суді у Львові розправа, на якій **уневиннили обвинуваченого від вини і кари.** Боронив д-р Лев Ганкевич.

—o—

Нові книжки й журнали.

РІДНА ШКОЛА, ілюстрований часопис для всіх. Львів, 15. травня 1935. Р. VI. Ч. 1. Зміст: Лев Ясінчук: Цьогорічний всенародній подвиг. М. С-ка: З записок вчительки. Лев Ясінчук: Дитячий садок і його провідниця. Вакаційна оселя в Старяві. Осип Рененюк — посмертна згадка. Як перемінюють українські школи на польські й утраквістичні. Тяжка доля учительки. Д-р Василь Пачовський: Тому сімсотп'ятдесять років. В Большевії дітей каратимуть смертю. З життя Рідної Школи. Ріжні вісти.

ГОСПОДАРСЬКО - КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Львів, 12. травня 1935. Р. XV. Ч. 19.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Сьогодні, в неділю Міські Театри з причини жалоби нечинні.

Великий Міський Театр.

Понеділок, 20. V. год. 7·30 веч. „Небожеська комедія".

Театр Ріжнородностей.

Нечинний аж до відкликання.

Кіна.

АДРІЯ: „Распутін — злий дух Росії".
АПОЛЬО: „Не хочу знати хто ти".
АТЛЯНТИК: „Дівчата в одностроях"
ВАНДА: „Історія гріху" і ревія.
ҐРАЖИНА: „Проданий голос" — И. Шмідт.
КАСІНО: „Мужчини до вибору".
КОЛІСЕЙ: „Буря" та ревія „Загальне розброєння".
КОПЕРНИК: „Баль у Савою" (Джіта Альпар, Ганс Ярай).
МАРУСЕНЬКА: „Жид Зіс" (Конрад Файт).
МІРАЖ: „Схід сонця" та "Чібі" з відомою артисткою з Ф. Галь.
МУЗА: „Два гільтаї" (Фліп і Флап).
ПАКС: „Деревляні хрести".
ПАЛЯС: „Азбука кохання".
ПАН: „Молодий ліс".
РАЙ: „Світ сміється" (большевицька комедія).
СВІТ: „Жінки в його житті" і „Що її муж робить у ночі".
СОНЦЕ: „Людина - малпа", ревія „100 відсотків для вас".
СТИЛЕВЕ: „Зміна сердець" і ревія.
УТІХА: „Жовтий детектив" і ревія.
ХИМЕРА: „Розсміяні очі" (Шерлі Темпль).

Закордонне радіо.

Неділя, 19. травня 1935.

Відень (506,8) 11·45 Австр. композитори, 19·30 „Венус у шовках" оп. Штольца, 22·25 „Канті ді Страпезе" на голос і 11 інстр., **Прага** (470,2) 8·50 Сальон. квартет, 17·50 Концерт, **Париж** (1648) 17·00 Концерт, 20·55 Камер. концерт, **Берлін** (356,7) 20·00, 22·30 Концерт, **Франкфурт** (251) 9·45 Шубертові пісні, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14·30 Шопенові твори, 15·30 Пісні молоді, **Кельн** (455,9) 18·05 Бахові твори, **Ляйпціґ** (382,2) 18·00 Нім., італ. і російські пісні, **Мінхен** (405,4) 13·15, 16·05 Концерт, **Бресляв** (315,8) 20·10 „Тамерлян" оп. Гендля, **Будапешт** (550,5) 12·30 Циг. музика, 17·55 Спів, 21·30 Лістова рапсодія ч. X. і XV., **Мілянo** (221,2) 15·30 „Масковий баль" оп. Вердія, **Рим** (420,8) 17·30 Концерт, 20·45 Симф. концерт.

Понеділок, 20. травня 1935.

Відень (506,8) 17·10 Травень у пісні, 20·00 Мельодії та пісні, 20·50 Суч. фр. музика, 22·10 Мельодії Фр. Суппе, **Прага** (470,2) 15·35 Концерт сальон. орх., 17·35 Форт. рецитал, 21·45 Спів, **Париж** (1648) 15·35 Концерт, 20·00 Оп. вечір, **Білгород** (437,3) 13·15 Пісоньки, 20·00 Опера, **Берлін** (356,7) 14·15 Концерт, 19·00, 20·20 Танк. і попул. мельодії, **Кенігсвустергавзен** (1571) 11·30 Пісні, 14·00 Муз. всячина, 17·45 Камер. музика, **Кельн** (455,9) 16·00 Пісні Брамса, Шуберта, Вольфа, Шумана, Штравса (Шмідт, сопр.), 17·00 Клясичні вальси та марші, **Ляйпціґ** (382,2) 8·20 Бахові твори, 16·00 Флет, 20·40 Скрипка, **Мінхен** (405,4) 22·30 Моцартові твори, **Будапешт** (550,5) 17·35 Циг. музика, 19·30 Концерт, **Міляно** (368,6) 11·30, 13·10, 19·15 Легка музика, 21·50 Скрипка (Енр. ля Роза), **Рим** (420,8) 17·05 Вок.-інстр. концерт.

Львівське радіо.

КОМУНІКАТ.

Після суботньої трансмісії з похорону маршала Йос. Пілсудського у Кракові польське радіо надає звуки дзвонів з цілої Польщі і жалібний вербель, опісля на знак жалоби перерве авдиції до понеділка до год. 6·30 рано.

Понеділок, 20. травня 1935.

6·30 Ранішня авд., 7·50 Вагнер — Вступ і смерть Ізольди в гр. пл., 8·00 Авд. для шкіл, 8·05 Авд. для новобранців, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Секстет, 12·45 Слухаю сусп. відч., 12·55 Полудн. денник, 13·05 Форт. рецитал, 13·30 Фраґм. „Реквієм" Вердія з гр. пл., 13·55 Експорт, 15·45 Концерт орх., 16·30 Лекція німецької мови, 16·45 Твори на віольончелю, 17·00 Діяльоґ „Лисканка, що блискає" Нітмана, 17·15 Загальнопольська резерва, 18·00 Фільм. огляд, 18·10 Орг. рецитал, 18·25 Сусп. хвилинка, 18·30 Гутірка для дітей, 18·40 Сільва рерум, 18·45 Віольончелевий рецитал, 19·15 „Жовква, місто, що жде", 19·25 Спорт. вістки, 19·35 Про лег. вояка, 20·05 Концерт солістів (скр., Мосаковський спів), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Симф. концерт, 22·00 Реклям. авд., 22·15 Поважна музика з гр. пл.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що цін на масло не ставить з приводу вичікуючої тенденції; в дні 18. травня ц. р. кооперативам платив за:

		льоко Львів.
1 л.	молока	0·15 „
1 л.	сметани	0·70 „
1 к.	яєць	2·20—2·25 „

Пастеризоване молоко в доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло вичікуюча, на молоко, сметану та яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 20. V. ц. р. платить своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 40 дкг.	за 1 кг.	1·80 зол.
Мол. однор. кури I. кл.	„	0·90 „
Старі кури	„ „	0·80 „
Пантарки	„ „	1·50 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

Курята приймає покищо без приділу.

Когутів, качок, гусей, індичок та індиків з огляду на кінець сезону не приймає.

ОПОВІСТКИ.

Управа Т-ва Український Народний Дім у Коломиї повідомляє членів, що Звичайні Загальні Збори Т-ва відбудуться в четвер 30. травня 1935 р. в год. 11-ій в салі Народного Дому. — Порядок Зборів: 1) Отворення Зборів і відчитання протоколу останніх Зборів. 2) Звіт уступаючої Управи. 3) Звіт контрольної комісії і уділення абсолюторії. 4) Вибір нової Управи. 5) Інтерпеляції і внесення. — В Коломиї, 17. травня 1935. За Управу: **о. Олександер Русин,** голова, **Юліян Ковалів** секретар. 1577

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Новітня робітня обуви Івана Івасівки при вул. Личаківській 18, виконує найновіші зразки мужеської, люксусової обуви, Спеціяльність ортопедична обува. 1580 1—30

Літинсьно, Карпати, Сян, ліси, чудова околиця, мешкання і утримання денно від особи 2·50—3·00 зол. Олена Коленська, Телетиниця свина, Łobozew-Ustrzyki.

фортепіяни, піяніна світових вирібней на складі, Марецький, Баторія 7. 11-11

Палиці -- парасолі, наймодніші парасольки. Нова вирібня, Ягайлонська ч. 16. 1567 2—15

Комбінезони мотоциклеві найдешевше джерело „Палюм", Гетманська 22. побіч музею. 1452 4—7

Спеціяльна вирібня ПІЖАМ, БОНЖУРОК, ДРЕССІНҐІВ, детайлічно по гуртових цінах. — **Руд-Стар,** Львів, Сербська 17. II. 1391 17—20

а ощадности складай у Повшехнім Банку Звйонзковім на вкладкову книжечку поіменну або на показчика, що гарантують безоглядну тайну вкладу. Вкладати можна платню на кожне бажання або за виповідженням у централі і відділах. Опроцентування від 5% до 6½% річно.

POWSZECHNY BANK ZWIĄZKOWY W POLSCE S.A

ЛЬВІВ, Варшава, Бельсько, Цешин, Дрогобич, Ґдиня, Краків, Перемишль, Станиславів, Тарнів.

СЕНЗАЦІЯ ЛЬВОВА!!!

Надзичайно дешева продажа літніх матеріялів шовкових, вовняних і білизняних у фірмі

„Галицький Маґазин Новин" Львів, Галицька 15.

Для прикладу кілька цін:

Перкалі і мусліни	0·65	Полотно	0·55
Воаліни	0·75	Сирий зефір	0·55
Панама	0·80	Димка на піжамці	0·65
Крепони	0·85	Зефір на сорочки	0·70
Штучний шовк	1·00	Колірова перкаліна	0·70
Марокен на шляфроки	1·20	Попеліна на сорочки	1·20
Сирий шовк	1·15	Рожевий ксип	1·05
Шовк сатина	1·35	Полотно на простирала	1·25
Найновіший епонж	1·55	Атлас на постіль	1·40
Креп - Монґоль	2·25	Мережковані пошевки	1·90
Шовк на блюзки	2·60	Простирала	2·00
Креп - Марокен у десені	3·75	Обруси з метра	1·90
Шкоцька вовна	1·50	Капи і обруси	2·50
Вовна на сукні	1·60	Ручники вафлеві	0·30
Англійські шевіоти	2·80	Ручники купелеві	0·50
Вовна на плащі	5·00	Стирки до начиння	0·45
Вовна на компл.	5·50	Простирала на ковдри	4·90

УВАГА: Великий вибір останніх весняних і літніх новостей. — Замовлення з провінції полагоджуємо відворотною почтою.

Корсети найновіші моделі, бедрівки нагрудники виконує солідно „Крайопшеника", Львів, Боїмів 1. 1521 3—9

Переробляє ковдри і матраци по 3 зол., Скібінський, Львів, 3-го Мая 4. 1550 2—4

фортепіян короткий, хрещовий у знаменитім стані продає Бартошевський, Пекарська 15. I, п. 1553 4—10

10.000 мужеських сорочок продає від зол. 2·26 Новочасна вирібня **„Ренома",** Львів, Сонішна 9. 1510 10—22

ОГОЛОШЕННЯ.

ВАКАЦІЙНА ОСЕЛЯ для дітей і вілля „ОЛЬГА", пансіон для дорослих **у Підбужі** — оце дві перли і гордощі „Української Захоронки" в Дрогобичі. Недалека віддаль від Самбора і Дрогобича, захисне положення оподалік від людських осель, у межиріччі, яке оповивають шпилькові ліси, в близькому сусідстві ріка Бистриця, ідеальне повітря, змога ріжноманітних проходів, збирання ягід і грибів, здорова кухня, якої потреби заспокоює велика кількість власної городини — це запорука прегарного дітнього відпочинку для міських дітей і старших. Своя підвода з Дрогобича в понеділок і в суботу, а з Самбора в четверги до диспозиції гостей. — **Сезон починається в половині травня, ціни мінімальні. Інформації дає Управа „Української Захоронки" в Дрогобичі, — вул. Чесного Хреста ч. 49.** 1578 1—3

Меблеві покриття Дреліхи і волосіння на матраци (Росгар) продає найдешевше **ФРЕНКЕЛЬ І ЛІДЕР** ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 25. в подвірі. 10-10

Щоби усунути нагнітки і згрубілий наскірок вживати **Еттінґера БАЛЬСАМ на нагнітки**

склад і виріб: **Аптика М. Еттінґера**

1581 Львів — за Великим Театром. 1-4

ПЯНІНА першорядні по знижених цінах на догідних умовинах. Купно продажа. Заміна уживаних інструментів

Новацкий, Пілсудського 17. 698 46—55

КОВДРИ матераци, подушки, коци, білля на постіль

Маріян МЛЕКО

ЛЬВІВ, вул. КОРАЛЬНИЦЬКА ч. 6. телефон 237-72 1234 19—20

ПРОСПЕР МЕРІМЕ

БЛАКИТНА КІМНАТА ТА ІНШІ ОПОВІДАННЯ

Переклав із французької мови Василь Софронів. — Ціна 0.95 зол., з почт. пересилкою 1.20 зол.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10